Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Päiväys 25.9.2018

Diaarinumero ÅLR 2018/7435

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite
HE 71/2018 vp

Yhteyshenkilö
Osaston lakimies Ida Hellgren

Asia
LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ULOSOTTOKAAREN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Lausuntopyyntö

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt maakunnan hallituksen lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2018 vp). Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki Valtakunnanvoudinvirastosta ja laki Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta.

Maakunnan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:ssä määritellyn maakunnan lainsäädäntövallan nojalla merkittävillä hallinnonaloilla on olemassa erityisiä maakuntalakeja, jotka on otettava huomioon. Tähän tarvittavan osaamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä Ahvenanmaan maantieteellinen sijainti huomioon ottaen, Ahvenanmaahan liittyvät ulosottoasiat tulee hoitaa Ahvenanmaalla.

Ahvenmaan itsehallintolain 27 §:n 23 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat lainkäyttöä, tuomioiden ja rangaistusten täytäntöönpanoa sekä rikoksentekijän luovuttamista.

Ahvenanmaan itsehallintolain 28 §:n 2 kohdan mukaan maakunnalle erityisen tärkeästä laista on hankittava maakunnan hallituksen lausunto ennen sen säätämistä.

Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:n 22 kohdan mukaan maakunnan hallitusta on kuultava ennen kuin tehdään päätös valtion paikallishallintoon kuuluvan laitoksen tai kiinteän toimipaikan

lakkauttamisesta maakunnassa.

Esityksen sisältö ja maakunnan hallituksen lausunto

Ehdotuksen mukaan tarkoituksena on toteuttaa ulosottolaitosta koskeva mittava rakenneuudistus. Valtakunnanvoudinvirastosta ja 22 ulosottovirastosta, maakunnanvoudinvirasto mukaan lukien, muodostettaisiin yksi valtakunnallinen ulosotto-organisaatio, Ulosottolaitos. Sen takia lakiehdotuksella kumottaisiin laki Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta. Siten myös maakunnanvoudinvirasto lakkaisi olemasta itsenäinen virasto.

Uudistuksen päätavoite on toiminnan sopeuttaminen sille myönnettävien määrärahojen leikkauksiin. Toiminnasta olisi tarkoitus tehdä entistä jäsennellympää ja tehokkaampaa. Tarkoituksena on toiminnan tehostaminen erityisesti siten, että henkilöstön lukumäärää voidaan vähentää merkittävästi, mutta kuitenkin siten, ettei vähennyksellä olisi kielteisiä vaikutuksia velallisiin ja velkojiin.

Täytäntöönpano jaettaisiin laajaan täytäntöönpanoon, perustäytäntöönpanoon ja erityistäytäntöönpanoon. Laajan täytäntöönpanon ehdotetaan tapahtuvan harvoissa alueellisissa toimintayksiköissä, kun taas perustäytäntöönpano ja erityistäytäntöönpano tehtäisiin valtakunnallisissa toimintayksiköissä.

Esityksen mukaan erityisestä maakunnanvoudinvirastoa koskevasta laista luovuttaisiin. Sen sijaan Ahvenanmaan maakunnan ulosottoa koskevat säännökset otettaisiin ulosottokaareen. Sen 11 §:ssä todettaisiin, että Ulosottolaitoksella on toimipaikka Ahvenanmaan maakunnassa. Muista alueellisista toimintayksiköistä poiketen Ahvenanmaan toimipaikassa käsiteltäisiin myös perustäytäntöönpanoon ja laajaan täytäntöönpanoon kuuluvat asiat. Toimintaa järjestettäessä olisi huolehdittava palveluiden alueellisesta saatavuudesta ja kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Ahvenanmaan maakunnassa ulosottomiehinä toimisivat 7 §:n mukaan maakunnanvouti ja hänen alaisinaan ulosottoylitarkastajat. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että maakunnanvoudin virkanimike säilyy. Säilyttämisellä halutaan korostaa Ahvenanmaan maakunnan erityisasemaa. Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta annetusta laista käy ilmi, että maakunnanvoudin ja maakunnanulosottomiehen virkojen lisäksi virastossa voi olla myös muita virkoja. Tämä ei käy ilmi ulosottokaaresta. Yksityiskohtaisissa perusteluissa kuitenkin mainitaan, että uuden organisaatiorakenteen mukaista toimintaa Ahvenanmaalla järjestettäessä paikalliset olosuhteet ja maakunnan erityisasema voitaisiin ottaa tarkemmin huomioon Ulosottolaitoksen työjärjestyksessä.

Esityksessä ei suoraan sanota, että Ahvenanmaan toimipaikan resursseja aiotaan vähentää, mutta tämä käy selvästi ilmi siitä, että rakenneuudistuksen toteuttamisen jälkeen vuosina 2017–2021 tapahtuvat yhteensä 196 henkilön eläköitymiset tulisi hyödyntää täysimääräisesti siten, että uutta henkilöstöä ei palkattaisi. Maakunnan hallitus edellyttää, että Ulosottoviraston rakenneuudistuksen yhteydessä Ahvenanmaan toimipaikalle turvataan hyvän toiminnan ylläpitämisen kannalta tarvittavat voimavarat.

Ahvenanmaan itsehallintolain 36 §:n mukaan maakunnassa valtion viranomaisten virkakieli on ruotsi. Tämän vaatimuksen täyttämiseksi toimipaikalle on annettava riittävät edellytykset ja voimavarat siten, että Ahvenanmaalla on riittävästi henkilöstöä ja keskushallinnossa riittävästi ruotsinkielistä henkilöstöä, soveltuvat digitaaliset työkalut ja sellaiset järjestelmät, joiden avulla voi toimia ruotsiksi. Ehdotuksen mukaan tarkoituksena olisi, että puhelimitse ja sähköisesti annettavaa asiakaspalvelua kehitettäisiin siten, että asiakaspalvelua olisi entistä paremmin saatavilla maamme vähemmistökielillä. Maakunnan hallituksen kokemusten mukaan toimintojen keskittäminen useimmiten heikentää ruotsinkielisten palveluiden saatavuutta, mutta Maakunnan hallitus panee merkille lakiehdotuksen tavoitteen.

Maakunnan hallitukselle tärkeintä rakenneuudistuksen yhteydessä on Ahvenanmaan maakunnan erityisaseman turvaaminen nykyistä vastaavalla paikallisella ulosottotoiminnalla ja se, että ruotsinkieliset palvelut taataan. Maakunnan hallituksen arvion mukaan lakiehdotus mahdollistaa perustettavan Ulosottoviraston toiminnan siten, että Ahvenanmaan toimipaikka säilyy nykyistä maakunnanvoudinvirastoa vastaavassa laajuudessa ja siten, että virkakieli on yksinomaan ruotsi, kuten Ahvenanmaan itsehallintolaissa määrätään. Siksi Maakunnan hallitus edellyttää, että Ulosottovirasto varmistaa, että Ahvenanmaan toimipaikalla on nämä mahdollisuudet myös jatkossa.

Ministeri Mats Perämaa

Osaston lakimies Ida Hellgren